

کلیات

۱- اهداف

درس نامه یارکشی، با هدف پذیرش سخن و کار درست، سعی در پرورش روحیه آزادمنشی در کودکان دارد. هدف تفصیلی این برنامه «روحیه و عادت به پرهیز از اسراف، زورگویی، لجاجت، خودخواهی، تنبلی، تمسخر دیگران، رفتارهای پرخطر، پرخاشگری و نزاع» است. این هدف نقطه اصلی این درس نامه در مقطع اول دبستان است.

اصلی ترین شاخصه یک انسان آزادمنش، پرهیز از لجاجت در هنگام اشتباه است، یعنی اشتباه خود را بپذیرد. جبران اشتباه بعد دیگری از ویژگی های انسانی است که در روحیه خودباوری دنبال می شود. اما اگر فردی نپذیرد که اشتباه کرده است، چگونه می خواهد آن را جبران کند. افرادی که به لجاجت روی می آورند، راه های دیگر را به نوعی به روی خود می بندند و روحیه تفکر خود را راکد و بی مصرف باقی می گذارند. اما افرادی که لجاجت ندارند، به راه های دیگر فکر می کنند و همین باعث رشد خلاقیت آنان خواهد شد. آنان فقط حرف خود را درست نمی دانند و به دیگران گوش می دهند. پس روحیه آزادمنشی، نه فقط امکان پذیرش اشتباه را فراهم می کند، بلکه باعث رشد قوه تفکر و خلاقیت نیز خواهد شد.

لجاجت و لجبازی، ریشه های مختلفی دارد که بعضی از آنان، ریشه در رفتارهای غلط دیگران دارد، اما یکی از مهم ترین

ریشه‌های آن در کودکان، بهترطلبی است. کودکان برای آنکه در مقایسه با دیگران، همواره بهتر باشند، سعی در انتخاب بهترین گزینه‌ها دارند، اما به دلیل درست ندیدن ابعاد مختلف یک انتخاب، گاهی دچار اشتباه می‌شوند. پس از پذیرش اشتباه، امکان جبران فراهم می‌شود، بنابراین باید سعی کرد به کودکان کمک کرد تا با دیدن ابعاد مختلف مسائل و انتخاب‌های گوناگون، کمتر اشتباه کنند. اما اگر کودک دست به انتخاب اشتباهی زد، اولیای تربیتی اعم از پدر و مادر یا معلم و مربی، می‌توانند کمک کنند که او بتواند انتخاب اشتباه خود را بپذیرد و در گام بعدی آن را جبران کند. در این زمینه یادآوری و عبرت‌آموزی از اتفاقات گذشته نیز مفید خواهد بود.

در درس‌نامه یارکشی، مجموع ۹ انتخاب برای شخصیتی فرضی به نام نرگس طرح شده است. دانش‌آموزان در قالب یک بازی رومیزی، باید با انتخاب‌های نرگس روبه‌رو شوند. در هر فعالیت، وجهی از آزادمنشی در مواجهه با لجاجت مطرح شده است. جایی انتخاب نرگس روند بازی را جهت می‌دهد و جایی انتخاب دانش‌آموزان.

در این بازی سعی شده از حروف و کلماتی که بچه‌ها به مرور در پایه اول ابتدایی می‌آموزند، استفاده شود تا این درس‌نامه، مکملی برای خواندن و نوشتن دانش‌آموزان نیز باشد. بنابراین، در تعریف حروف، دست معلم برای اجرای درست فعالیت باز

است تا با توجه به میزان پیشرفت درسی، حروفی که قرار است با آن بخشی از فعالیت انجام شود، کاملاً تغییر کند. یکی از امتیازات این بازی آن است که امتیازهای فعالیت‌ها فقط به گروهی که به خانه فعالیت رسیده نمی‌رسد و در همه فعالیت‌ها، همه گروه‌های دانش‌آموزی درگیر می‌شوند. این خصوصیت بازی، کمک به مشارکت همه در پیش بردن قصه نرگس و مادرش می‌شود.

به علت سن مخاطب این درس‌نامه، هر فعالیت همراه یک داستان کوتاه طرح می‌شود، یعنی ابتدا مربی باید داستان را بخواند و سپس فعالیت را برای مخاطب تعریف کند. همه داستان‌ها به صورت مجزا از هم تألیف شده‌اند تا مخاطب احساس بی‌حوصلگی پیدا نکند. در تمام داستان‌ها، شخصیت نرگس و مادرش و گاهی پدرش با اتفاقات و رویدادها مواجه می‌شوند.

برای این بازی رومیزی، سه جلسه تعریف شده است. یعنی همه بازی نباید در طول یک جلسه به اتمام برسد. نه ویژگی‌های مخاطب کشش یک بازی بلند رومیزی را دارد نه بازی ظرفیت اتمام در یک جلسه را دارد. انجام برخی فعالیت‌های بازی، نیاز به یک جلسه کامل دارد. بخشی از فعالیت آخر نیز جزو کار منزل دانش‌آموزان تعریف شده است.

۲- مخاطب

مقطع تحصیلی

اول ابتدایی

ویژه دختران

نظام مسائل مخاطب

از عوامل اثرگذار در تعیین روش تربیت محیط تربیتی است. محیط تربیت یعنی فضایی که متربی در آن قرار دارد و از آن تأثیر می پذیرد. محیط تربیت را می توان به دو نوع باز و بسته تقسیم بندی کرد. در محیط بسته آرا و اندیشه متضادی وجود ندارد، یک حرف جریان دارد. اما در محیط باز اندیشه های مختلفی وجود دارد و متربی تحت تأثیر همه این ها قرار می گیرد. به عبارت دیگر، هجده های متعددی از سمت محیط به او وارد می شود. این هجده ها سبب تغییرات زیادی در مخاطب خواهد شد. شاید مهم ترین ویژگی او که با رشد فکری اتفاق می افتد، حیرانی و سرگشتگی در میان افکار متفاوت است. این است که مخاطب به دلیل عدم توانایی تحلیل آن افکار، پرخاشگر می شود، از اتفاقات اطراف زود می رنجد و کنترلی روی خشم خود ندارد.

او با والدین خود اختلافات بسیاری دارد، زیرا نسل ها و محیط های آنان با یکدیگر تفاوت کرده است. از طرفی میل

به گروه همسالان و جلب نظر آنان در مخاطب زیاد شده است. تبعیت از سنت‌ها را بر نمی‌تابند و در صدد مقابله برمی‌آیند. در مسائل مذهبی به دنبال برهان‌ها و دلیل‌های عقلی هستند. بسیار بی‌دقت و سطحی‌نگر می‌شوند. خیال‌پرداز و متوهم شدن نیز یکی دیگر از شاخصه‌های مخاطب در محیط باز است. ضعف تفکر به وضوح در آنها دیده می‌شود.

برای رویارویی با این مشکلات باید از عوامل تربیت کمک گرفت، عواملی نظیر تشویق و محبت. وقتی ما حس مقبولیت متربی را با تشویق تحریک کنیم و او شخصیتی به خرج دهد و آن را دوباره تکرار کند، در راستای ثبات این خصلت در او قدم برداشته‌ایم.

۳- روش تربیتی

در راستای رساندن مخاطب به اهدافی که توضیح داده شد، می‌توان از محتوا و قالب‌های متنوعی استفاده کرد. بهره‌گیری از عواملی که ریشه در وجود کودک دارند که شرح آن در نظام مسائل مخاطب رفت، کمک می‌کند که درس‌نامه، بهتر مخاطب را به سمت هدف سیر دهد.

این روش بر خلاف روش تحمیلی یا روش آغوش گرفتن است. این روش‌ها فقط به زور مخاطب را به کاری می‌رساند و نتیجه کمی هم حاصل خواهد شد. ولی استفاده از عوامل تربیتی،